

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Disputatio Theologica Fridericiana, De Peccato Originali,
Mortali Et Veniali, Martino Becano Opposita, Qvam Divina
Favente Gratia**

Franck, Christoph

Kiloni[i], [MDCCIII?]

VD18 13272659

Prios Quaestio. Quid sit peccatum originale? An sit concupiscentia?

urn:nbn:de:gbv:45:1-15866

DE PECCATO ORIGINALI,
MORTALI ET VENIALI.

I.

Becanus, tractans hanc materiam lib. I. Manual. cap. XIV, declarat in proœmio, duplicem hîc inter Pontificios & Nos esse controversiam. Unam, *quid sit peccatum originale?* Nos docere, esse concupiscentiam; quod ipsi negent. Alteram, *an peccatum mortale & veniale inter se distinguantur?* Nos negare illa distingui, asserentes, omnia peccata ex natura sua esse mortalia; nullum veniale. Ipsos contra asserere, quædam ex natura sua esse mortalia, quædam venialia. Quid Nos de duabus istis quæstionibus statuamus, ex evolutione status controversiæ utriusque mox distincte patebit.

PRIOR QUÆSTIO.

Quid sit peccatum originale? An sit concupiscentia?

II. De nomine *Concupiscentiæ* præmittit Becanus num. I, sumi illud tribus modis. (1) pro naturali inclinatione seu pronitate ad concupiscendum malum. (2) pro motu concupiscentiæ involuntario, qui prævenit consensum voluntatis. (3) pro motu concupiscentiæ voluntario, cui accedit consensus voluntatis. Dehinc monet, quæri hîc de concupiscentia primo modo sumta: Nosque affirmare, quod quæritur; Pon-

tificios negare. *Est ergo, inquit, quæstio, An concupiscentia, primo modo sumta, sit peccatum originale? Affirmant Lutherani & Calviniste; qui hanc concupiscentiam alio nomine appellant hereditariam naturæ nostræ corruptionem seu pravitatem, quæ nos faciat reos æternæ damnationis: nos aliter sentimus.* Et hanc suam, suorumque sententiam postea exponit duabus conclusionibus. Prima est, num. II: *Peccatum originale, quod ex Adamo contrahimus, non est concupiscentia, seu inclinatio ad concupiscendum malum, quam nos vocamus concupiscentiam in actu primo.* Altera, num. IX: *Peccatum originale est privatio justitiæ originalis.* Ad primam conclusionem quod attinet, quando quæritur, An concupiscentia in actu primo, consistens in inclinatione, sive pronitate ad concupiscendum malum, sit peccatum originale? nos non statuimus, illam concupiscentiam esse totum peccatum originale; sed dicimus, carentiam justitiæ originalis, eique conjunctam pravam concupiscentiam, esse peccatum originale. Solet etiam quæstio ita simpliciter formari: An concupiscentia in actu primo sit verum & proprie dictum peccatum? Quod nos affirmamus, Pontificii negant: & ideo negant quoque, concupiscentiam in actu primo esse peccatum originale; quia voce peccati originalis verum & proprie dictum peccatum intelligunt. Cæterum eodem modo peculiaris etiam quæstio instituitur de concupiscentia in actu secundo, sumta pro actu involuntario concupiscendi malum, qui prævenit liberum voluntatis consensum; & quaritur: An concupiscentia in actu secundo, consistens in motu si-

ve

ve actu involuntario concupiscendi malum, sit verum & proprie dictum peccatū? Quod nos rursus affirmamus, negantibus Pontificiis. Vid. Becan. infra cap. XVII. quæst. I. num. I. II. IV. V.

III. Concupiscentiam in actu primo, pro naturali inclinatione & pronitate ad concupiscendum malum sumtam, esse verum & proprie dictum peccatum, probamus, (1) quia illa connata nobis inclinatio ad concupiscendum malum adversatur legi primæ creationis atque ordinationis divinæ, secundum quam illa à nobis abesse, & contra justitia originalis, eam excludens, nobis inesse debebat, ab Adamo in omnes posteros propaganda. (2.) quia Paulus istam inclinationem ad concupiscendum malum non tantum vocat peccatum; (non est autem à propria verborum significatione recedendum, citra manifestam necessitatem) verum etiam rationem veri & proprie dicti peccati illi tribuit. Vocat peccatum, Rom. VI. 12. *Ne regnato igitur peccatum in mortali vestro corpore, ut auscultetis ei incupiditatibus ejus.* Verſ. 13. *Neque sistite membra vestra arma injustitiæ peccato: sed sistite vos Deo, ut ex mortuis vivos, & membra vestra arma justitiæ Deo.* Et postea sapius. Tribuit ei quoque rationem veri & proprie dicti peccati, uti ex collatione citati Verſ. 13. cum Verſ. 19. patet, ubi Apostolus in eundem sensum: *Nempe sicut stitistis membra vestra serva impuritatis & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc sistite membra vestra serva justitiæ ad sanctimoniam.* Certū est, idem esse peccatum, de quo loquitur Apostolus Verſ. 13. & Verſ. 19. utrobique vetans ei arma vel serva sistere membra nostra; illudque peccatū, de quo loquitur Verſ. 13, esse

esse peccatum inhabitans, (vid. Rom. VII. 17. 19.) cui
 ꝑf. 12 jusserat regnum & dominium in nobis eripi. *Ne
 regnato peccatum in mortali vestro corpore, ut auscultetis
 ei in cupiditatibus ejus.* Id ipsum vero peccatū cum ꝑf. 19.
 appelletur ἀκαθαρσία καὶ ἀνομία, *impuritas & iniquitas*;
 nonne hoc ipso peccati proprie dicti rationem illi inesse
 significatur? Nam ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία, 1. Joh. III. 4. Quo
 etiam pertinet, quod ꝑf. 19. idem peccatum opponitur
 justitiæ. *Nempe sicut stitistis membra vestra serva im-
 puritati & iniquitati ad patranda iniquitatem; ita
 nunc sistite membra vestra justitiæ ad sanctimoniam.* I-
 dem factum est ꝑf. præced. 18. *Et liberati à peccato,
 servi facti estis jūstitiæ.* Et ꝑf. seq. 20. *Quum enim ser-
 vi eratis peccati, liberi eratis justitiæ.*

IV. Ad locum Rom. VI. 12. *Non regnet pecca-
 tum in corpore vestro mortali,* excipit Becanus, num.
 IV: *Nomen peccati sumitur quatuor modis in Scriptura.*
*Primo, proprie pro peccato, ut Joan. 1. 29. Ecce agnus
 Dei, qui tollit peccata mundi. Et alibi sæpissime. Secun-
 do, improprie pro causa peccati, ut loco citato. Nam
 concupiscentia incitat ad peccatum. Tertio improprie,
 pro effectu vel poena peccati, ut Zach. 14. 19. Hoc erit
 peccatum Egypti, id est, poene. Quarto improprie,
 pro sacrificio, quo expiatur peccatum, ut 2. Corinth. 5.
 21. ubi Christus vocatur peccatum, qui fuit sacrificium
 pro expiatione peccati. Eum, inquit Apostolus, qui non
 noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, supple, Deus.
 Ubi nomen peccati bis ponitur, semel proprie, semel im-
 proprie. Respondeo: Ad probandum, hoc loco, quo
 concupiscentia vocatur peccatum, sumi peccatum*

im-

improprie, pro causa peccati, nihil valet hæc ratio, quod concupiscentia incitet ad peccatum. An, quando aliquid vocatur peccatum, quod incitat ad peccatum, statim dicendum est, illud vocari peccatum improprie, sumta voce peccati pro causa peccati? Dic ergo, quando actus concupiscentiæ voluntarius, qui incitat ad peccatum externum, vocatur peccatum, illum vocari peccatum improprie. Dic, quando habitus vitiosus, qui incitat ad actus similes iis, ex quibus productus est, vocatur peccatum, vocari peccatum improprie, sumta voce peccati pro causa peccati.

V. Sic probavimus, concupiscentiam in actu primo, quæ consistit in naturali inclinatione & pronitate ad concupiscendum malum, esse verum ac proprie dictum peccatum. Sequitur, ut occurramus argumento, quo veritatem hanc Becanus impugnavit, num. II. Argumentum hoc est: *Quicquid habet rationem formalem peccati, hoc per Christi gratiam in baptismo tollitur ac deletur. Concupiscentia in actu primo non tollitur. Ergo non est peccatum originale. Major propositio fuse probabitur cap. 16. de Justificatione. Minor patet ex quotidiana experientia: quia sentimus in nobis inclinationem, & pravitatem ad concupiscendum malum, juxta illud Rom. 7. v. 23. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mee. Et ex illa inclinatione prorumpit motus concupiscentiæ ad malum, Gal. 5. 17. Caro concupiscit adversus spiritum. Respondeo, limitando Majorem: Quicquid habet rationem peccati, hoc per Christi gratiam in baptismo tollitur*

litur ac deletur *simpliciter*, ita ut prorsus non sit amplius; ita negatur Major: tollitur ac deletur *secundum quid*, nempe *partim quoad reatum*, ut non amplius imputetur; *partim quoad dominium*, ne regnet in mortali nostro corpore; ita concessa Majore, negatur Minor. Concupiscentia in actu primo tollitur in baptismo, (1) quoad reatum, ut non amplius imputetur. Nam per baptismum consequimur remissionem peccatorum. Vid. loca Act. II. 38. XXII. 16. Eph. V. 26. Tollitur (2) quoad dominium: quia baptismus est lavacrum renovationis, Tit. III. 5. Per renovationem autem frangitur vis concupiscentiæ, ne robore capto regnum in nos exerceat.

VI. Ad uberiolem illustrationem sententiæ suæ, de concupiscentia in actu primo, Becanus num. III. partim ulterius declarat, quod illa non sit peccatum originale; partim indicat, quid ergo sit. Ad prius pertinent hæc verba: *Nota. Per concupiscentiam in actu primo, non solum intelligitur inclinatio seu pronitas ad malum, que est in appetitu sensitivo; sed etiam, que est intellectu, & voluntate. Nam hæ tres potentie seu facultates animæ natura sua prone sunt ad quosdam motus inordinatos, & recte rationi repugnantes; verbi gratia, Intellectus ad falsa & erronea judicia: Voluntas ad odium, invidiam, desperationem; Appetitus sensitivus ad carnalia & terrestria desideria. Hæc ergo pronitas seu inclinatio istarum potentiarum, non est peccatum originale, ut probatum est: quia peccatum originale tollitur per baptismum; ista inclinatio non tollitur, sed manet. (2. Corinth. 12. vers. 7.) Manet autem ad exerciti-*
um

um virtutis. Per concupiscentiam in actu primo non solum intelligi inclinationem seu pronitatem ad malum, quæ est in appetitu sensitivo; sed etiam, quæ est in intellectu & voluntate, recte dictum est. Hanc autem pronitatem seu inclinationem istarum potentiarum non esse peccatum originale, non convincit allata ratio, sumpta à baptismo; uti modo ostendi, & simul exposui, quatenus peccatum in baptismo tollatur, vel non tollatur. De posteriori, quid nempe sit concupiscentia in actu primo? agitur verbis sequentibus: *Quid igitur est, inquires, hæc inclinatio? Est quedam imperfectio, quæ homini, si in puris naturalibus crearetur, esset naturalis: post lapsum vero primi parentis, est effectus peccati. (Genes. 3. vers. 7.) Et à Theologis vocari solet morbus seu languor nature, infirmitas, fomes peccati, vis appetendi immoderata, fons tentationis, juxta illud Jacobi 1. vers. 14. Unusquisque tentatur, à concupiscentia sua abstractus & illectus.* At falsum est, inclinationem ad malum homini, si in puris naturalibus crearetur, fore naturalem. Contra justitiam originalem, quæ inclinationem ad malum excludit, homini, in puris naturalibus spectato, esse naturalem, docet hoc argumentum: Justitia originalis fuit homini creato necessaria ad exercendos actus suos naturales. Ergo fuit homini creato naturalis. Consequentia nihil habet dubitationis: & ostendunt exempla, quicquid alicui necessarium est ad exercendos actus suos naturales, id esse illi naturale. Sic vis calefaciendi, quæ est necessaria igni ad exercendum suum actum naturalem calefaciendi, est igni naturalis: vis humectan-

B di,

di, quæ est necessaria aquæ ad exercendum suum actum naturalem humectandi, est aquæ naturalis. Et sic in reliquis. Antecedens, puta, justitiam originalem fuisse homini creato necessariam ad exercendos suos actus naturales, ita probatur: Actus hominis, ut naturæ rationalis, naturales ex parte intellectus sunt, cognito Deo creatore, dicere & præscribere, quomodo unusquisque in omni vita se gerere debeat, ut ei placeat ad salutem æternam. Quo etiam pertinet, si quid à Deo reveletur, ei, ut vero, citra omnem dubitationem assensum præbere. Ex parte voluntatis, bonum ab intellectu cognitum, ad ejus præscriptum appetere; malum vero averfari & fugere. Ex parte appetitus sensitivi, bonum sensibus cognitum, non promiscue, more brutorum, rationis expertium; sed ordinate, ad imperium voluntatis, intellectus præscripto se conformantis, appetere, citra omnem repugnantiam & luctam. Hi enim actus omnes scita sunt ipsius rectæ rationis, quæ in homine principatum tenet, & moralitatis regula est; naturæque rationali per se conveniunt. Ad istos autem actus exercendos homini necessaria fuit justitia originalis, eaque amissa homo impotens factus est ad illos exercendos. Cum ergo dicti actus sint actus hominis naturales, ad illos autem exercendos necessaria ei fuerit justitia originalis; colligitur hinc, justitiam originalem homini creato necessariam fuisse ad actus suos naturales exercendos. Ponamus autem, justitiam originalem homini, in puris naturalibus spectato, non esse naturalem; sed naturalem illi esse inclinationem ad malum, quam excludit

cludit justitia originalis: non tamen sequitur, inclinationem ad malum non esse peccatum. Nam si inclinatio ad malum homini, in puris naturalibus spectato, esset naturalis; etiam carentia justitiæ originalis esset illi naturalis: quia hæc duo, inclinatio ad malum, & carentia justitiæ originalis, necessariam inter se connexionem habent, ita ut uno posito, alterum quoque ponatur; & uno sublato, alterum quoque tollatur. Atqui carentia justitiæ originalis, etsi ponamus, eam homini, in puris naturalibus spectato, esse naturalem, adhuc tamen est peccatum, fatente Becano. Ergo, etiamsi ponamus, inclinationem ad malum homini, in puris naturalibus spectato, esse naturalem; non illico sequitur, eam peccatum non esse.

VII. Disputatum hæctenus cum Becano, de inclinatione ad concupiscendum malum, quæ vocatur concupiscentia in actu primo; de qua formavit conclusionem suam primam. Jam pergamus ad conclusionem ejus secundam, qua suam de carentia justitiæ originalis sententiam expressit, num. IX. his verbis: *Peccatum originale est privatio justitiæ originalis. Ita D. Thomas in 1. 2. quest. 82. art. 3. Ratio est, quia omne malum, & consequenter omne peccatum (puta, formaliter consideratum, & qua peccatum est) consistit in privatione alicujus boni seu rectitudinis. Sicut ergo peccatum actuale est privatio rectitudinis actualis; ita peccatum habituale est privatio rectitudinis habitualis. At non potest esse alterius, quam justitiæ originalis, qua privati sunt posteri Adæ, propter peccatum Adæ. Ergo. Hæc quidem hæctenus recte se habent; sed non pari*

ter illa, quæ sequuntur num. X. Nota, inquit. *Justitia originalis, quæ data fuit primis parentibus in paradiso, erat duplex. Altera subiciebat mentem Deo: altera carnem spiritui. Prior continebat habitus supernaturales fidei, spei, charitatis, & gratiæ justificantis: quibus intellectus & voluntas bene disponebantur. Posterior donum quoddam supernaturale, quo appetitus sensitivus refrænabatur, & perfecte subiciebatur rectæ rationi. Pro ratione trium illarum facultatum, intellectus, voluntatis, & appetitus sensitivi, tres quoque erant perfectiones, quæ singulæ singulis facultatibus primi hominis datæ sunt à Deo, & simul sumtæ unam constituebant justitiam originalem. Hæc vero cum primo homini naturalis fuerit, ut probatum; non supernaturales, sed naturales dicendi sunt habitus, quos illa continebat. Male quoque ad illos habitus refertur gratia justificans: hæc enim, secundum Scripturam, non homini, sed Deo, ut actus quidam divinæ voluntatis, inest. Pergit Becanus: *Hæc tota justitia privati sunt posteri Adæ, propter ipsius prævaricationem. Nec tamen peccatum originale consistit in privatione totius justitiæ, sed solum in privatione illius justitiæ, quæ fuit in intellectu & voluntate; non autem illius, quæ fuit in appetitu sensitivo. Ratio est, quia peccatum originale tollitur per baptismum: at non tollitur privatio totius justitiæ originalis; sed tantum illius, quæ fuit in intellectu & voluntate; non autem illius, quæ fuit in appetitu sensitivo. Nam in baptismo infunditur homini fides, spes, & charitas, quibus sanatur intellectus & voluntas; non tamen infunditur donum illud supernaturale,*
quo*

quo appetitus sensitivus refrenatur. Alioqui non diceret Apostolus: Caro concupiscit adversus spiritum. Falso dicitur, peccatum originale non consistere in privatione totius justitiæ, sed solum in privatione illius justitiæ, quæ fuit in intellectu & voluntate; non autem illius, quæ fuit in appetitu sensitivo. Neque id probat adjecta ratio, quod peccatum originale tollatur per baptismum: at non tollatur privatio totius justitiæ originalis; sed tantum illius, quæ fuit in intellectu & voluntate; non autem illius, quæ fuit in appetitu sensitivo. Utique tollitur per baptismum privatio justitiæ originalis & corruptio, in omnibus tribus potentiis; non tantum in intellectu & voluntate, verum etiam in appetitu sensitivo: sed tollitur ex parte, non ex toto; minuitur, non amovetur penitus. Et sicut in baptismo infunduntur homini dona supernaturalia, quibus sanatur aliquo modo intellectus & voluntas; ita etiam infunditur donum supernaturale, quo aliquo modo sanatur appetitus sensitivus. Dico: aliquo modo. Nam perfecte nec appetitus sensitivus, nec intellectus & voluntas sanantur. Sentiant enim etiam renati & renovati, exurgere in intellectu suo malas cogitationes & dubitationes; in voluntate motus indeliberatos odii iræ, diffidentiae; in appetitu sensitivo motus concupiscendi objecta sensibus cognita, non convenienter rectæ rationi. Unde internus noster homo debet renovari in dies, II. Cor. IV. 16. non tantum ex parte appetibus sensitivi, ad declinandum à malo, sensibus grato; sed etiam ex parte intellectus, in agnitionem congruentem imagini ejus, qui ipsum

condidit, Col. III. 10; ex parte voluntatis, *ad iustitiam & sanctitatem operam*, Eph. IV. 24. Quamdiu autem renovatio nostra in intellectu, voluntate, & appetitu sensitivo, non est perfecta; tamdiu carentia iustitiæ originalis & corruptio in iisdem non est perfecte sublata. Hinc *caro concupiscit adversus spiritum*, Gal. IV. 17. Ubi vocem, *caro*, non ad solum appetitum sensitivum, ut vult Becanus, sed etiam ad intellectum & voluntatem referendam esse, liquido docent sequentia, quando inter opera carnis initio *¶* 20: *idololatria*, & in fine ejusdem *hereses* enumerantur: quæ sane intellectus & voluntatis opera sunt.

POSTERIOR QUÆSTIO.

An peccatum mortale & veniale distinguantur ex natura rei?

I. Becanus, illustraturus hanc quæstionem, an præter peccata mortalia sint etiam aliqua venialia? scribit num. II: *Ut hoc intelligatur, notandum est ex D. Thoma in 2. 2. quæst. 88. art. 2. nomen peccati venialis tripliciter usurpari. (1.) pro veniali ex eventu (2.) pro veniali ex causa. (3.) pro veniali ex natura. Veniale ex eventu dicitur, cujus veniam consequimur. Veniale ex causa, quod aliquo modo venia dignum est, eo quod non ex malitia, sed ex passione vel ignorantia commissum est, juxta illud Apostoli I. Tim. 1. 13. Fui blasphemus, & persecutor; sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Veniale ex natura dicitur, quod nec mortem animæ adfert, nec æterna poena per se dignum est. De hoc solo agimus, quia hoc proprie opponitur peccato mortali*